

X.

ZA PRAVDU: PODROBNÝ POPIS SOUDNÍHO PROCESU S KARLEM PECKOU A SPOL.

Karel Pecka (1928–1997) byl český spisovatel. Víc o něm slyšeli snad jen studenti v Podkrušnohoří a na Příbramsku, kde je jeho dílo stále součástí výuky literatury. Právě v těchto regionech Karel Pecka strávil významnou část svého života, již později popsal ve svých románech, povídkách i básních. Jeho příběh je však i příběhem politických procesů 50. let minulého století v Československu.

Politické procesy 50. let byly hlavním projevem trestněprávní perzekuce ze strany nového režimu. Tato řízení byla založena na nově přijímaných právních předpisech (avšak ne nezbytně) a zaměřena především na potlačení jakéhokoli odporu proti upevňující se komunistické vládě. Nejen právní normy, ale i justiční orgány se staly politickým nástrojem vládnoucí strany. Významnou roli hrála v procesech státní bezpečnost (StB), jejíž metody odhalování nepřátel režimu zahrnovaly i provokace, nasazování agentů nebo nezákonné vyšetřovací postupy (včetně fyzického i psychického nátlaku), které se vzájemně doplňovaly. Ovšem, jak bude ukázáno na popisovaném případě Karla Pecky, ne vždy lze na základě studia archivních materiálů dospět k jednoznačnému závěru, které z těchto metod byly skutečně užity.

Karel Pecka a časopis Za pravdu

Karel Pecka se narodil dne 6. prosince 1928 v Kližské Nemé u Komárna na Slovensku v rodině inspektora finanční stráže. Do roku 1934 žil s rodiči na Slovensku, později u matčiny rodiny v Českých Budě-

Karel Pecka.

František Sádek.

jovicích. Po absolutoriu na dvouleté obchodní škole začal v roce 1944 pracovat jako úředník v Českých Budějovicích. V roce 1948 složil maturitu na obchodní akademii. Přihlásil se ke studiu na Vysokou školu politickou a sociální v Praze, z politických

důvodů však nebyl přijat. Jak sám napsal, témata přijímacího pohovoru se týkaly spíše politického smýšlení než odborných otázek. Následně pracoval Karel Pecka jako úředník v Tesle Praha.

Na přelomu roku 1948 a 1949 se Karel Pecka stal v očích vládnoucího režimu „odsouzeníhodným protistátním živlem“. Spolu s několika dalšími později obžalovanými začal pracovat na vydávání letáků a časopisu *Za pravdu*. Protirežimní letáky se v této době staly důležitou součástí ilegální činnosti. Představovaly způsob šíření jiných informací, než jaké poskytovaly oficiální informační kanály. Přestože většina těchto tiskovin měla pouze územně omezený význam, některé z nich byly určeny občanům celého Československa. S větším rozšířením se počítalo pouze u tiskovin obsahujících programy ilegálních skupin, případně u nepravidelných periodik vydávaných těmito skupinami.⁵⁹² Lze říci, že letáky představovaly skutečné mínění části veřejnosti v době, kdy byly prezentovány pouze názory konformní s oficiální politikou. Mnohé z letáků byly psány ručně, nejčastěji se objevovaly letáky tištěné na cyklostylu nebo opsané na psacím stroji. Autoři nejsou známí, neboť používali pseudonymy anebo letáky signovali pouze názvy svých skupin. V archivech se dnes nacházejí jen letáky zabavené nebo nalezené bezpečnostními orgány, případně ty, které odevzdali občané buď ze strachu, nebo na základě svého politického uvědomění.

Největší množství letáků se objevilo bezprostředně po únoru 1948 a v návaznosti na další události toho roku. Od roku 1949 dokonce státní bezpečnost sama letáky vyráběla a vytvářela tak nejrůznější protistátní skupiny. Takové letáky bývaly „záhadně objeveny“ při domovních prohlídkách u předem vytipovaných osob. Právě vzrůstající po-

592 KAPLAN, Karel – VÁCHOVÁ, Jana (eds.): *Dokumenty o perzekuci a odporu, Svazek 9, Letáky 1948 Dokumenty*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny, 1994, s. 7.

čet letáků přispěl spolu s rostoucím vlivem politického exilu k tomu, že se státní moc rozhodla proti jejich tvorbě a šíření zasáhnout. V následujících dvou letech vynesly soudy v politických procesech s autory protistátních letáků kolem tisíce rozsudků. Tresty,

Antonín Řežáb.

Vladimír Valenta.

kteří byly za psaní a rozšiřování letáků udělovány nejčastěji, čítaly šest až deset let vězení, v jednom případě byl uložen trest smrti.⁵⁹³

Když se Karel Pecka v roce 1948 přistěhoval do Prahy, bydlel u Antonína Řežába, tajemníka lidové strany. Počátkem roku 1949 se prostřednictvím své přítelkyně Jiřiny Kottové seznámil s filmovým režisérem JUDr. Františkem Sádkiem. Tehdy také podle spisového materiálu přišel s myšlenkou vydávat časopis zaměřený proti novému režimu. Obsahem časopisu nazvaného *Za pravdu* měly být převážně filmové recenze. Pro druhé číslo byl zvolen podtitul *Časopis pro politiku a kulturu*. Kromě filmových recenzí se na stránkách časopisu objevily i články literární a politické, kritizující a zesměšňující vsudypřítomnou státní propagandu. Už samy tituly článků jako např. *Znovuzrozený Goebbels* (recenze sovětského filmu *Mladá garda*) nebo *Na okraj řeči Antonína Zápotockého* napovídají, že časopis nemohl ze strany nového režimu zůstat nepovšimnut. Obě čísla časopisu rozmnožil na cyklostylu v košířské kanceláři lidové strany Antonín Řežáb. Celkem takto vzniklo asi 70 výtisků, které pak autoři článků posílali známým a roznášeli po domovních schránkách. Zároveň bylo vytištěno asi 50 kusů letáku nazvaného *Američanům!*, jehož autorem byl podle obžaloby Vladimír Valenta (ten se ovšem k autorství žádného z článků nikdy nepřiznal a na základě výpovědí ostatních obžalovaných byl při hlavním přelíčení za autora označen JUDr. František Sádek).

Tím časopisecká práce skupiny *Za pravdu* skončila a Antonín Řežáb v březnu 1949 odešel do Českých Budějovic. V této době byl již rozhodnut opustit Československo. Sádek Pecku seznámil se svým tchánem Miloslavem Cejtle, ⁵⁹⁴ který měl zajistit jeho odchod do za-

593 KAPLAN – VÁCHOVÁ (eds.), c. d., s. 8.

594 Ve spise vystupuje i pod jinými jmény (např. Miloš Cettl, Miloslav Cetl, Zettl,

hraničí. Pecka proto opustil své místo v Tesle i pražský byt a u svých prarodičů v Českých Budějovicích vyčkával, až bude připraven jeho odchod za hranice. I tady se však Pecka pokoušel pokračovat v žurnalistické práci spolu s Františkem Zahrádkou, který později založil skupinu *Pavel*. Historik Petr Blažek se domnívá, že Zahrádka vydal leták *Komunistický mír* a zřejmě připravoval jihočeské vydání Peckových textů jako třetí číslo časopisu *Za pravdu*. Cyklostylový papír obstaral Pecka a do práce se opět zapojil i Antonín Řežáb. Členové jihočeské skupiny *Pavel* byli zatčeni během září 1949.⁵⁹⁵

Karel Pecka zůstal v Českých Budějovicích až do konce května 1949. Dne 23. května dostal zprávu, že jeho odchod do zahraničí je připraven. Miloslav Cettl, který měl Peckovi pomoci při přechodu hranic, byl podle dostupných pramenů po válce obviněn z kolaborace s gestapem. Po návratu ze zahraničí v roce 1947 začal spolupracovat i se státní bezpečností. Cettl StB vyzradil termín Peckova odjezdu, což Karel Pecka později vysvětloval takto: „Velmi záhy se ukázalo, že všechno byl takový kuhhandl, jak mi dodatečně potvrdil i můj komplic. Převaděč, aby si zachoval volné ruce, prostě bezpečnosti vždycky někoho pustil... Někoho bezvýznamného, z něhož neměl například žádné peníze. To jsem poznal už z toho, že když jsem měl po osobní prohlídce a po prohlídce zavazadla, začali mi sami říkat, odkud jdu, kdo mi dal informace, prostě údaje, které od nikoho jiného než od něj získat nemohli. Věděli, s kým jsem jednal, a přes určité rozpory v tom, co jsem od nich slyšel, jsem pochopil, že je to prohrané.“⁵⁹⁶

Cestu vlakem do Tachova Karel Pecka popisoval jako cestu na výlet: „cestující s pingly, zpívalo se ‚Až k nám přijdou kluci z júesej, bude zase v Čechách hej‘ a doslova se řvalo na celý vlak. Jenže... Všichni se svými ruksaky na nádraží prošli, a když jsem šel já, jedinej jako normální cestující v obleku a s kufrem, tak mne dva pánové hned u vchodu lapli a kam jdu a co mám v úmyslu.“⁵⁹⁷ A tak byl dne 25. května 1949 Karel Pecka na nádraží v Tachově zatčen za spolupráci na vydávání ilegálního kulturně politického časopisu *Za pravdu* a za pokus o ilegální přechod státních hranic. Skutečnost, že již předtím rozvázal

Novák).

595 BLAŽEK, Petr: „*Podkopávej ze všech sil dnešní režim!*“ Ilegální tiskoviny odbojové skupiny *Za pravdu* (1949). In: Paměť a dějiny, č. 1/2007, ročník I. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2007, s. 136–137.

596 LUKEŠ, Jan: *Hry doopravdy. Rozhovor se spisovatelem Karlem Peckou*. Praha a Litomyšl: Ladislav Horáček – Paseka, 1998, s. 50.

597 LUKEŠ, c. d., s. 49–50.

pracovní poměr v Tesle a že jeho kontakt v Tachově byl falešný,⁵⁹⁸ jeho situaci jen zhoršily, stejně jako dva výtisky časopisu *Za pravdu*, které měl Karel Pecka sbalené v kufru, aby v zahraničí mohl osvědčit svoji dřívější protirežimní činnost.

Po několikahodinovém, fyzickým nátlakem provázeném výslechu v Tachově prozradil Karel Pecka jména svých pražských spolupracovníků; byl přesvědčen, že když články nepodepisovali vlastními jmény, nemůže jim nijak uškodit. Také vypovídal o přípravě svého odchodu do zahraničí. Jak řekl později v rozhovoru s Janem Lukešem, myslel si, že bez důkazů nelze soudit.⁵⁹⁹ Výsledek tachovských výslechů shrnuli vyšetřovatelé v Plzni takto: „Dle sdělení orgána tachovského velitelství měnil Pecka při vyšetřování často svoji výpověď, takže bez vyslechnutí osob na činnosti zúčastněných nelze jeho výpověď prověřiti.“⁶⁰⁰ Druhý den, 26. května 1949, byl Karel Pecka převezen do plzeňské vazební věznice a o týden později do Prahy do Bartolomějské ulice. Zdejší podmínky nebyly nijak utěšené: zhruba třicet lidí v jedné cele s palandou pro nanejvýš třináct lidí a v rohu s plechovou toaletou. Pecka poslal z Bartolomějské po jednom z propuštěných vzkaz svým přátelům, aby co nejrychleji odešli z Československa. Později vylíčil poměry v Bartolomějské především v knize *Motáky nezvěstnému*. Stejně jako literární hrdina jeho knihy poslal v límci košile vzkaz své přítelkyni, aby varovala ostatní jeho přátele. A stejně jako hrdinovi jeho knihy se mu košile vrátila i s nažehleným límcem a vzkazem uvnitř.

Výslechy v Bartolomějské začaly až po několika týdnech na počátku července 1949. Karel Pecka je popsal takto: „Nemáte nic přeraženého, jenom třeba nemůžete chodit, na to stačí kabelem přes chodidla. Nebo mláčení přes mokrý hadr. V Tachově to byli přírodní řízkové, kteří vás bouchli, kam se zrovna strefili, v Praze už to byli sadisti. [...] A když jsem navíc viděl, jak se lidé z výslechů ne vraceli, ale doslova byli vmeteni na celu, případně se někdo nevrátil vůbec, jevil se mi vývoj ještě pochmurněji.“⁶⁰¹ Po výslechu konaném dne 8. července 1949 „bylo zjištěno, že do případu jest zapojen spolupracovník tamního útvaru sekt. IV, v důsledku čehož, aby se předešlo dalším nedorozuměním

598 Paní Revelová, která nikdy v Tachově nežila, vystupuje ve spise ještě v 60. letech jako nezjištěná osoba.

599 LUKEŠ, *c. d.*, s. 53.

600 Archiv bezpečnostních složek, f. vyšetřovací spisy, a. č. V-5455 MV, operativní podsvazek č. 1. Zpráva Krajského velitelství StB v Plzni, 27. května 1949.

601 LUKEŠ, *c. d.*, s. 54–56.

a zbytečným komplikacím, byla realizace přerušena.⁶⁰² Tím spolupracovníkem byl Miloslav Cettl, což je ve spise výslovně uvedeno.⁶⁰³

Dne 11. července 1949 byl zatčen František Sádek. Následně byl 16. srpna 1949 zatčen Antonín Řežáb. Posledním zatčeným byl dne 29. srpna 1949 scénárista Vladimír Valenta. Důvodem jeho zatčení se stala výpověď Františka Sádka, s nímž pracoval na filmovém scénáři. Svou spolupráci se skupinou *Za pravdu* ani autorství článků Valenta nikdy nepřiznal.

Jak bylo uvedeno výše, členové Zahrádkovy českobudějovické skupiny *Pavel* byli zatčeni za začátku září 1949. Karel Pecka byl převezen do Českých Budějovic, kde byl dne 6. září vyslechnut ve věci činnosti skupiny *Pavel*. Zdá se, že na základě jihočeského vyšetřování měl být připraven jeden společný proces s oběma skupinami. Nakonec se však konaly dva samostatné procesy.

Řízení před státním soudem

Ze zprávy prokurátora Dlouhého vyplývá, že obžaloba byla podána dne 19. září 1949. K této zprávě adresované ministerstvu spravedlnosti byl připojen i opis trestního oznámení a obžaloby. Zpráva také již počítá se dvěma oddělenými procesy s pražskou skupinou *Za pravdu* a českobudějovickou skupinou *Pavel*, neboť Krajské velitelství StB v Českých Budějovicích ještě nepodalo trestní oznámení. Prokurátor dále uvádí, že v případě, že by Karel Pecka byl uznán vinným i v případě protistátní činnosti v Českých Budějovicích, bude v tomto druhém případě nutno přihlídnout k již dříve uloženému trestu podle ustanovení § 265 zákona č. 119/1873 ř. z., jímž se uvádí trestní řád.

Stejnopis obžaloby ve spise je datován 19. září 1949, tedy stejně jako zpráva Dlouhého. Státní prokuratura obžalovala Karla Pecku, Františka Sádka, Antonína Řežába a Vladimíra Valentu ze zločinu velezrady

602 Archiv bezpečnostních složek, f. vyšetřovací spisy, a. č. V-5455 MV, operativní podsvazek č. 1. Zpráva z 2. srpna 1949.

603 Cettlovo vyšetřování bylo vyloučeno k samostatnému řízení a k dotazu Státní prokuratury z ledna 1950, zda na něj bude podáno trestní oznámení, Krajské velitelství StB Praha sdělilo, že „v současné době nemůžeme z vyšších zájmů proti jmenovanému jakkoliv zakročiti, protože by tím byla narušena šetření důležité věci, související s touto osobou. (...) Z tohoto důvodu žádáme, aby státní prokuratura přihlíděla k okolnosti námi uvedené, vyloučila případ jmenovaného z akce Pecka a spol – a věc považovala za prakticky skončenou.“

podle ustanovení § 1 zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky (dále jen zákon na ochranu lidově demokratické republiky). Podle obžaloby se v době „od ledna 1949 do května 1949 navzájem spojili k vydávání štvavého protistátního ilegálního časopisu ‚Za Pravdu‘, do něhož všichni přispívali.“⁶⁰⁴ Dále bylo obžalovaným kladeno za vinu, že „se dohodli, že Karel Pecka se odebere za hranice do americké okupační zóny Německa, aby se tam spojil s vedoucími činiteli státu nepřátelské emigrace a spolupracoval s nimi na rozbití lidově-demokratického zřízení a za obnovu kapitalistické společenské a hospodářské soustavy ČSR.“⁶⁰⁵ Závěrem prokurátor zhodnotil jejich činnost jako spolčení k pokusu „zničiti a rozvrátiti lidově-demokratické zřízení a společenskou a hospodářskou soustavu republiky. Pokusili se vejít v přímý styk s cizími činiteli, tedy podnikli čin, který vede ke skutečnému vykonání.“⁶⁰⁶ V případě viny hrozil obžalovaným trest těžkého žaláře od deseti do pětadvaceti let nebo doživotí. Kromě toho obžaloba navrhovala též uložení peněžitého trestu a konfiskace majetku podle ustanovení § 47 a 48 zákona na ochranu lidově demokratické republiky.

Závěrem prokuratura navrhla uvalení vyšetřovací vazby na všechny obviněné a jako důkazy navrhla u hlavního přelíčení číst trestní oznámení Krajského velitelství StB Praha a osobní výkazy obviněných.

Žalovaný trestný čin velezrady obsahově navazoval na původní úpravu trestného činu úkladů podle zákona č. 50/1923 Sb. z. a n., na ochranu republiky. Do československého právního řádu byl znovu zaveden pojem velezrada, který podle komentáře k zákonu na ochranu lidově demokratické republiky z roku 1949⁶⁰⁷ lépe odpovídal povaze činu a terminologii běžné v jiných státech. Podstatnou změnu znamenalo vypuštění kvalifikačního znaku skutkové podstaty spočívající v použití násilí. V odst. 2 byla založena trestnost přípravy, neboť „vzhledem k nebezpečnosti [...] jednání je spolčení trestné jako velezrada sama.“⁶⁰⁸

Již před zahájením soudního řízení se otcové zadržovaných pokoušeli zjistit neustálými dotazy a žádostmi místo pobytu svých synů, často však marně.

604 Národní archiv, f. Státní soud, č. j. Pst I 1468/49, Karel Pecka a spol. (nezpracováno), obžaloba Státní prokuratury v Praze, 19. září 1949.

605 *Tamtéž.*

606 *Tamtéž.*

607 RŮŽEK, Antonín: *Ochrana lidově demokratické republiky*, s. 5.

608 RŮŽEK, c. d., s. 6.

Tři dny před naplánovaným hlavním přelíčením u státního soudu v Praze zaslal otec Karla Pecky žádost o milost prezidentu republiky. Karel Pecka starší zde odkazuje na starší žádost o milost, kterou podal ihned po zatčení svého syna a která byla postoupena ministerstvu vnitra. Ačkoli ještě neznal důvod synova trestního stíhání, vyjádřil domněnku, že jej někdo v Praze musel k trestné činnosti svést. Vylíčil jeho dosavadní život včetně úspěchů na brigádě mládeže. Neopomněl zdůraznit ani svůj a manželčin dělnický původ ani svoji dosavadní vzornou službu u finanční stráže ČSR. Svoji žádost podpořil odkazem na narozeniny Klementa Gottwalda, u jejichž příležitosti by mohla být milost udělena. Kancelář prezidenta republiky žádost přijala v den konání hlavního přelíčení.

Hlavní přelíčení procesu s Karlem Peckou, Františkem Sádkiem, Antonínem Řežábem a Vladimírem Valentou se konalo dne 2. listopadu 1949 od 9.30 hodin u státního soudu v Praze. Předsedou II. senátu státního soudu byl Dr. Ruggero Ritt,⁶⁰⁹ přísedícími Dr. Dědourek a Dr. Kremlička a soudci z lidu Kejšová a Bartošek. Obvinění byli dodáni z vazby, jejich obhájci byli přiděleni *ex officio*, kromě obhájce Vladimíra Valenty, jehož plná moc je součástí spisu. Po zjištění základních údajů o obžalovaných přečetl předseda senátu obžalovací spis státní prokuratury a následně k jejímu obsahu vyslechl obžalované.

Karel Pecka podle protokolu uvedl, že se cítí vinen pouze ohledně letáků, nikoliv však ohledně své údajné cesty do zahraničí. Totéž uvedli i ostatní obžalovaní. V dalším průběhu jednání byli obžalovaní vyslýcháni odděleně. Karel Pecka při výslechu upřesnil některé skutečnosti, které uvedl při dřívějších výsleších. Především to, že články do časopisu *Za pravdu* začal psát, protože v sobě cítil sklony k novinářství, a jeho motivace tak byla především osobní, nikoliv politická. Pecka také potvrdil, že časopis a letáky cyklostyloval Antonín Řežáb, který napsal zhruba polovinu článků. K pokusu o odchod do zahraničí Pecka uvedl, že chtěl odjet za svým strýcem do Austrálie. František Sádek mu měl odchod zprostředkovat přes svého tchána Cettla. Řežáb a Sádek měli údajně po Peckovi chtít, aby se v zahraničí spojil s národní radou a předali mu jakýsi růžový papírek s hlavními body, které by

609 Dr. Ritt byl později odvolán z funkce pro nedostatek spolupráce s StB (KAPLAN, Karel – PALEČEK, Pavel: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. Brno: Barrister & Principal, 2001, s. 201; VOREL, Jaroslav – ŠÍMÁNKOVÁ, Alena – BABKA, Lukáš: *Československá justice v letech 1948–1953 v dokumentech*, s. 55).

měl zjistit. Pecka ovšem zároveň uvedl, že splnění tohoto úkolu nikdy neměl v úmyslu. K další otázce uvedl, že smyslem jeho článků nebylo rozvracení stávajícího zřízení, ale pouze jeho doplnění o některé prvky jako např. zastoupení opozice v parlamentu.

Antonín Řežáb také pouze upřesnil své dřívější výpovědi v tom smyslu, že si není jist, zda chtěl Pecka pouze psát články do časopisu, nebo zakládat ilegální skupinu. Potvrdil, že časopis i letáky cyklostyloval a Pecka je roznášel. Ohledně bodů, které měl Pecka v zahraničí zjistit, tvrdil, že celá debata byla pouze akademická. Přihlásil se však k nápadu, že by Pecka měl zjistit stanovisko národní rady k budoucímu uspořádání Evropy. Závěrem podotkl, že se celé akce účastnil pouze proto, že byl vyloučen ze studia.

František Sádek při soudním výslechu k dřívějším protokolům dodal především to, že celou akci nepovažoval za významnou. K obsahu článků měl výhrady estetické i politické. Peckův odchod do zahraničí považoval za vhodný způsob, jak se celé věci zbavit. Potvrdil také, že Peckovy úkoly rozepsané do bodů byly vnímány pouze akademicky. Připustil však, že je zpracoval Vladimír Valenta; Karel Pecka však jeho písmo nerozpoznal.

Vladimír Valenta pouze zopakoval svou dřívější výpověď.

Následovalo průvodní, tedy důkazní řízení, z něhož byla podle ustanovení § 229 trestního řádu 1873 vyloučena veřejnost. Státní prokurátor svůj návrh odůvodnil tím, že je „nucen klást otázky k obsahu letáků, jejichž četbou by mohla býti zneklidněna veřejnost.“⁶¹⁰ Po přečtení článků z časopisu *Za pravdu* se k jejich autorství přihlásili Karel Pecka a Antonín Řežáb (ten se přihlásil i ke karikatuře prezidenta Gottwalda). František Sádek uvedl, že leták *Američanům!* a článek *Znovuzrozený Goebbels* napsal Vladimír Valenta, ten však své autorství popřel.

Poté bylo přelíčení opět prohlášeno veřejným a státní prokurátor si vyhradil možnost dalšího stíhání Karla Pecky, Antonína Řežába i Františka Sádka, pokud by vzniklo podezření z další trestné činnosti ve spojení s českobudějovickou skupinou *Pavel*.

Závěrem byly konstatovány osobní výkazy obžalovaných a jejich obhájci předložili dokumenty, které mohly jejich klientům pomoci. Obhájce Františka Sádka soudu předal potvrzení Československého státního filmu, podle něhož byl František Sádek „vyznamenán v roce

610 Národní archiv, f. Státní soud, č. j. Or I 1315/49, Karel Pecka a spol. (nezpracováno), protokol z hlavního líčení Státního soudu v Praze, 2. listopadu 1949.

1947 velkou cenou světového filmového festivalu v Bruselu a dostal medaili, jakož i diplom za nejlepší loutkový film ‚Vzpouira hraček‘. Film pojednával o vzbouření českých hraček proti esesácké zpujnos- ti.⁶¹¹ Dále jsou ve spise založeny dopisy od Adolfa Branalda, který potvrdil správné ideové a politické zaměření scénářů Vladimíra Valenty, od bývalého funkcionáře čtenářsko-ochotnické besedy Svornost v Dolních Měcholupech Pelikána, který ocenil činnost Vladimíra Valenty v tomto spolku, jakož i od J. A. Novotného, který s Valentou spolupracoval v Československém státním filmu a který potvrdil, že Valenta byl vždy člověkem socialisticky smýšlejícím.

Před skončením hlavního přelíčení navrhl obhájce Karla Pecky předvolání a výslech Miloslava Cettla k otázce, zda chtěl Pecka odejít do zahraničí pouze k příbuzným do Austrálie. Státní prokurátor se proti tomuto návrhu postavil s tím, že jeho výslech je nerozhodný. Senát se ztotožnil s názorem státního prokurátora a návrh zamítl. Na poslední straně protokolu z hlavního přelíčení je předtištěný text informující o ukončení průvodního řízení, o návrhu prokuratury uložit tresty, jak byly navrženy v obžalobě, i o návrhu obhájců na zproštění obžaloby nebo uložení mírného nepodmíněného trestu. Na to se soud odebral k poradě.

Po poradě senátu vyhlásil předseda senátu ve veřejném zasedání rozsudek a udělil poučení o opravných prostředcích. Podle protokolu⁶¹² bylo hlasování senátu jednomyslné. Soudní projednávání věci skončilo v 17.30 hodin.

Rozsudkem státního soudu byli všichni čtyři obžalovaní odsouzeni k trestům těžkého žaláře zostřeného jedním tvrdým lůžkem čtvrtletně, a to v trvání 11 let (Karel Pecka a Antonín Řežáb) a 12 let (František Sádek a Vladimír Valenta). Dle návrhu obžaloby byli odsouzeni k peněžitému trestu ve výši 15 000 Kčs podle ustanovení § 47 zákona na ochranu lidově demokratické republiky; jako náhradní trest byl uložen jeden měsíc těžkého žaláře. Dále byl vysloven trest konfiskace celého majetku (s výjimkou Antonína Řežába, kterému byla kvůli „nevinné rodině“ uložena konfiskace pouze poloviny majetku) a ztráty občanských práv na dobu 5 let podle ustanovení § 48 a § 52 zákona

611 *Tamtéž*, přípis Československého státního filmu ze dne 24. října 1949. František Sádek na filmu *Vzpouira hraček* spolupracoval s Hermínou Týrlovou (1900–1993), významnou českou scénáristkou a animátorkou.

612 Formulář poradního protokolu pocházel ještě z *Druckerei des Protektorates Böhmen und Mähren in Prag* (Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava v Praze).

na ochranu lidově demokratické republiky. Podle ustanovení § 389 trestního řádu 1873 bylo obžalovaným také uloženo společně a nerozdílně nahradit náklady trestního řízení. Do doby výkonu trestu byla všem čtyřem započítána doba zajišťovací vazby, náklady výkonu trestu měl hradit každý z obžalovaných sám.

Z odůvodnění rozhodnutí je patrné, že rozhodování soudu bylo poměrně snadné. Kromě Vladimíra Valenty se všichni obžalovaní doznali a potvrdili skutkový stav zjištěný vyšetřovacími orgány. Soud shrnuje, že jediná obhajoba obžalovaných spočívala v tvrzení, že jejich jednání nesměřovalo k rozvrácení a zničení lidově demokratického zřízení, a dále v tom, že Peckův politický úkol v zahraničí byl formulován nejasně, debata o tomto úkolu měla po celou dobu charakter akademický. Ohledně viny obžalovaných soud uzavírá: „Třebaže obsah letáků nabádajících Američany k přísnému potrestání amerických vedoucích komunistů v nedávném procesu i obsah ilegálního časopisu vyzývající k boji proti současnému režimu u nás a zesměšňující vedoucí státní činitele, sám o sobě by nenaplňoval skutkovou podstatu zločinu podle § 1 zák. č. 231/48 Sb., jest přece dostatečným důkazem nenávistného postoje obžalovaných k současnému režimu. Jest současně i vysvětlením další činnosti obžalovaných i důkazem o subjektivní stránce jejich viny na zločinu podle § 1 odst. 1 lit. c), odst. 2 citovaného zákona.“⁶¹³ Nešlo tedy v první řadě o letáky, ale o velezradu spočívající v tom, že se obžalovaní spojili, aby Karel Pecka navázal styk s čs. národní radou. Přesto sám soud v odůvodnění uvádí, že tento styk není dostatečně konkretizován. Vyšší uložených trestů soud odůvodnil menším rozsahem i významem činnosti obžalovaných. Vyšší tresty uložil Vladimíru Valentovi a Františku Sádtkovi pro jejich vyšší vzdělání a veřejné postavení. Všem obžalovaným svědčila polehčující okolnost spočívající v dosavadní bezúhonnosti, naopak všem přitížila blíže nespecifikovaná promyšlená příprava. Vladimíru Valentovi paradoxně přitížilo, že se nepřiznal, naopak Karlu Peckovi přiznání přineslo o rok nižší trest.

Lze tedy shrnout, že obžaloba, hlavní líčení i rozsudek odpovídaly tehdejšímu pojetí politického trestního procesu.

Závěrem zmiňme, že Karel Pecka starší podal 23. listopadu 1949 (v den narozenin Klementa Gottwalda) další žádost o milost.⁶¹⁴ Odů-

613 Národní archiv, f. Státní soud, č. j. Or I 1315/49, Karel Pecka a spol. (nezpracováno), rozsudek Státního soudu v Praze, 2. listopadu 1949, s. 5.

614 *Tamtéž*, žádost Karla Pecky staršího o milost, 23. listopadu 1949.

vodnil ji především tím, že malý počet vytištěných exemplářů časopisu *Za pravdu* – nazývá jej toliko plátkem – nebyl způsobilý ohrozit republiku. Dále tvrdí, že k veškeré činnosti přiměl jeho syna František Sádek, který využil jeho nezkušenosti a naivity. Otevřeně píše, že Karel Pecka mladší je „politický analfabet“ a „úplná politická nula“. Sádtkova tchána Cettla označuje za policejního konfidenta a vyjadřuje obavy o život svého syna ve výkonu trestu kvůli onemocnění ledvin. Téhož dne byla zamítnuta předchozí žádost o milost, a to pro nedostatek zřetele hodných důvodů.

Odvolací řízení u Nejvyššího soudu

Všichni obžalovaní i státní prokurátor Dlouhý podali odvolání. František Sádek podal odvolání Nejvyššímu soudu v Brně prostřednictvím svého obhájce Pravoslava Heřbolta dne 11. ledna 1950. Státní soud obdržel písemnost dne 12. ledna 1950 a Dr. Ritt, předseda senátu státního soudu, odvolání postoupil státní prokuratuře dne 17. ledna 1950. Sádtkovo odvolání směřovalo proti výroku o vině i o trestu. V první části svého odvolání rekapituluje zjištění Státního soudu v Praze. Zároveň však uvádí, která z nich nepovažuje za správná (jde např. o autorství článků *Znovuzrozený Goebbels* a *Američanům!*). Rozhodnutí Státního soudu v Praze hodnotí jako správné v té části, v níž soud odmítl kvalifikovat vydávání časopisu *Za pravdu* jako zločin velezrady. Dále argumentace odvolání směřuje proti subsumpci přípravy Peckova odchodu do zahraničí pod skutkovou podstatu zločinu velezrady. Podle Františka Sádka, resp. jeho obhájce Heřbolta nesměřovalo toto jednání k individuálně určitému cíli.⁶¹⁵ Byť Sádek ve svých výpovědích i v odvolání připouští, že k debatě o napojení na československou národní radu došlo, nelze v tom dle textu odvolání spatřovat zločin velezrady, neboť realizaci v debatě přednesených úkolů neměl Karel Pecka dle svých slov vůbec v úmyslu. Proto navrhuje kvalifikaci jednání obviněných podle § 2 zákona na ochranu lidově demokratické republiky, tedy jako sdružování proti státu, neboť úmyslem obžalova-

615 Komentář k zákonu na ochranu lidově demokratické republiky říká, že společným měl zákonodárce na mysli komplot, tedy spojení alespoň s jednou osobou k velezrádnému podniku individuálně určitému. Pokud by šlo o cíl individuálně neurčitý, bylo by jednání třeba posuzovat podle ustanovení § 2 zákona, tedy jako sdružování proti státu (RŮŽEK, Antonín: *Ochrana lidově demokratické republiky*, s. 6).